

A magyar mozgófénykép-ipar, Múlt és Jövő, 1912, 366

A MAGYAR MOZGÓFÉNYKÉP-IPAR.

Ide s tova két évtizede annak, hogy a mozgófényképek vasmarokkal kapcsolódtak bele minden országok kulturális életébe. A távol külföld nem egy mechanikai műhelyében, halhatatlan nevű tudósok laboratóriumában lázas izgatottsággal javították a múlt század kilencvenes éveinek elején Edison Alva Tamás eme korszakalkotó találmányát s amikor a mozgófényképezés technikája elérte a tökéletesedésnek ama fokát, amely alkalmassá tette a kinematográfiát arra, hogy a nép százezreit oktassa és szórakoztassa: álomszerű gyorsasággal megjelentek a kultúrát minden könyvnél, ujságnál pompásabban és hatásosabban terjesztő mozgófényképek Magyarország fő- és székvárosában, Budapesten is.

Magyarország lakossága az évszázadok során megszokta, hogy a kulturális értékű találmányok csak akkor jutnak el hozzá, amikor a külföld már hosszú évekig élvezte azoknak áldásos voltát s éppen ezért alig bírt ocsudni meglepetéséből, amikor a mozgófényképek ugyanakkor jelentek meg nálunk, mint a külföldön. A külfölddel egyidőben jutottunk a kinematográfia áldásaihoz, a kinematográfia nagyszerű berendezettségű iskoláját együtt kezdjük járni a külfölddel, s ami szépet és jót, tudományosat és hasznosat a kinematográfia a külföldnek nyújtott, ugyanazt és ugyanakkor nyújtotta nekünk is. Nem maradtunk el a külföldtől e téren egy lépéssel sem, ma is lépést tartunk vele s mert tudjuk, hogy a magyar mozgófénykép-ipar a legjobb kezekben van, nincs okunk félni attól, hogy a jövőben nem jutunk a kinematográfia áldásaihoz, mint amikor hozzájuk jut a külföld.

Távol perspektívákat átlátó világos fő, rendkívüli üzleti érzék, a szép, a jó és hasznos feltétlen szeretete és mindezek mellett a Magyarországon szokatlan vállalkozási kedv és a közönség indolenciájától nem rettegő férfias bátorság kellett ahhoz, hogy egy csecsemőkorban levő s kizárólag a nagyközönség támogatásától függő új találmánynak valaki hajlékot merjen Budapesten adni.

Két honfitársunk: *Neumann József és Ungerleider Mór* vállalkoztak e nehéz feladatra. Feláldozták a rendelkezésükre álló eszközöket és férfikoruknak minden egyes percét, a szó szoros értelmében éjszakát is nappallá tevő kitarító robotmunkájuk-

kal meghonosították születése percében nálunk is a kinematográfiát, emberfeletti energiájukkal felvirágoztatták és soha meg nem szünő munkakedvük eredményeképp megteremtették, vezették, irányították s a legmagasabb tökélyre fejlesztették a külföldi kinematográf-íparral minden téren sikerrel versengő magyar mozgófénykép-ipart.

Neumann és Ungerleider tudták, hogy a közönség nem megy el olyan helyre, ahol azt sem tudja, mit kap pénzért s ezért ők mentek el eleinte a közönséghez. Népes kávéházakba vitték el mozgófényképeiket, ingyen mutogatták a kinematográfia ezernyi csodáit az ámuló tömegnek s amikor e merész vállalkozásukkal felkeltették a közönség tudományoszomját és érdeklődését, Budapest szívében, a Népszínház tőszomszédságában palotát emeltek mozgófényképeiknek. Apollószínházukat egy csapásra a magyar főváros egyik legjelentősebb kultúrpalotájává avatta a közönség, az a közönség, amely már az első napokban meglátta, megérezte, hogy e palotában csak szépet és jót, nemeset és hasznosat kap azért a csekély díjért, amellyel belépőjegyét megváltja. E hitében a közönség egyetlen egyszer sem csalódott s éppen ezért egyetlen percre sem fordult el szeretete az Apolló-színház palotájától.

Jó ideig a Neumann és Ungerleider névhez fűződött a magyar kinematográfia fogalma s tán e kettős név valóban fogalommal vált volna, ha viselőik szerényen le nem mondanak e dicsőségről s nem alakítják át vállalataikat részvénytársasággá, ha nem alapítják meg a „Projectograph magyar mozgófénykép és gépgyár részvénytársaságot”. De megalapították nevük árán is, csak azért, hogy az ő személyes vezetésük alatt működő mozgófénykép- és gépgyárral ajándékozzák meg a magyar ipart, hogy itt Budapesten állithassanak a külföldi kinematográf-gyárakkal mindenben sikerrel versenyző s ma már a legszebben viruló gyárakat.

Ennyi önzetlenség, ekkora önfeláldozás nem maradhatott jutalom nélkül s ez volt az oka aztán annak, hogy a magyar mozgófénykép-ipar megteremtése körül szerzett érdemeikért József főherceg Ő cs. és kir. Fensége az udvari szállítói címet ajándékozta legutóbb a Projectograph részv.-társ.-nak, illetve igazgatótulajdonosainak Neumann Józsefnek és Ungerleider Mórnak.